

Број: 03-02-1331/2023
Сарајево, 04.06.2024. године

**ПАРЛАМЕНТ ФЕДЕРАЦИЈЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- Представнички дом -
госп. Драган Миоковић, предсједавајући

- Дом народа -
госп Томислав Мартиновић, предсједавајући

Поштовани,

У складу са чланом IV.Б.3.7.ц) (III) Устава Федерације БиХ, а у вези са одредбама чл. 163, 164. и 165. Пословника Представничког дома Парламента Федерације БиХ („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 69/07, 2/08, 26/20 и 13/24) и чл. 155, 156. и 157. Пословника о раду Дома народа Парламента Федерације БиХ („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 27/03, 21/09 и 24/20), **ради разматрања и прихватања, достављам Вам НАЦРТ ЗАКОНА О ПОСРЕДОВАЊУ У ЗАПОШЉАВАЊУ И СОЦИЈАЛНОЈ СИГУРНОСТИ НЕЗАПОСЛЕНИХ ЛИЦА**, који је утврдила Влада Федерације Босне и Херцеговине на 33. сједници, одржаној 30.04.2024. године.

Нацрт закона се доставља на службеним језицима и писмима Федерације Босне и Херцеговине

С поштовањем,

ПРЕМИЈЕР
Нермин Никшић

Прилог у принтаној и електронској форми (ЦД):

- Нацрт закона на српском језику,
- Изјава о усклађености,
- Образац број 1а,
- мишљења Скупштина кантона.

Цо: Федерално министарство рада и социјалне политике
госп Аднан Делић, министар

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ВЛАДА

Нацрт

ЗАКОН

О ПОСРЕДОВАЊУ У ЗАПОШЉАВАЊУ И СОЦИЈАЛНОЈ СИГУРНОСТИ
НЕЗАПОСЛЕНИХ ЛИЦА

Сарајево, јуни 2024. године

ЗАКОН
О ПОСРЕДОВАЊУ У ЗАПОШЉАВАЊУ И СОЦИЈАЛНОЈ СИГУРНОСТИ
НЕЗАПОСЛЕНИХ ЛИЦА

ДИО ПРВИ - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.
(Предмет Закона)

Овим законом уређују се права и обавезе Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Федерација) у утврђивању и провођењу укупних мјера којима се поспјешују и унапређују услови за запошљавање, основни принципи у посредовању за запошљавање, дефиниција и статус незапосленог лица, материјална и социјална сигурност незапослених лица за вријеме привремене незапослености, организација и рад Федералног завода за запошљавање (у даљем тексту: Федерални завод), јавних служби за запошљавање кантона (у даљем тексту: служби за запошљавање), финансирање укупне дјелатности запошљавања, те друга питања у вези са посредовањем у запошљавању, поштујући надлежности кантона и њихове различитости.

Члан 2.
(Забрана дискриминације)

Ниједно лице, на основу овог закона, не може бити стављено у неповољан положај због: пола, полног одређења, брачног стања, породичних обавеза, старости, инвалидности, трудноће, здравственог статуса или неког другог личног својства, језика, вјере, политичког или другог мишљења, националне припадности, социјалног поријекла, имовног стања, рођења или какве друге околности, расе, боје коже, чланства или нечланства у политичким странкама и синдикатима.

Члан 3.
(Родна неутралност израза)

Изрази који се користе у овом закону, а имају родно значење користе се неутрално и односе се једнако на мушки и женски род.

Члан 4.
(Дефиниција незапосленог лица)

(1) Незапослено лице у смислу овог закона сматра се лице које је пријављено на евиденцију службе за запошљавање, способно или дјелимично способно за рад, у доби од 15 година живота до испуњавања услова за пензију, најкасније до навршених 65 година живота, која није у радном односу.

- (2) Незапослено лице у смислу овог закона не сматра се лице које:
- a) оствари мјесечно нето примање од пружања услуга према посебним прописима или оствари мјесечно примање односно други доходак, према прописима о порезу на доходак који прелази мјесечно 35 % просјечне нето плате из претходне године према подацима Федералног завода за статистику, односно оствари приход по било ком другом основу који прелази мјесечно 35% просјечне нето плате из претходне године према подацима Федералног завода за статистику;
 - b) има регистровано привредно друштво или друго правно лице;
 - c) остварује дивиденду или добит по основу дионица или удјела у привредном друштву који прелазе мјесечно 35% просјечне нето плате из претходне године према подацима Федералног завода за статистику;
 - d) има регистрован обрт или сродну дјелатност;
 - e) бави се пољопривредном дјелатношћу, односно осигурана је као пољопривредник по прописима о пензијском и инвалидском осигурању;
 - f) оствари право на пензију по прописима о пензијском и инвалидском осигурању или по прописима који регулишу повољније пензионисање;
 - g) редован је ученик или студент, редован самофинансирајући студент, студент који студира по моделу учења на даљину, осим доктораната који су редовни студенти или студент којем мирују сва права и обавезе;
 - h) активно не тражи посао и није расположиво за рад;
 - i) које је директор, члан управе и члан управљачке структуре правног лица;
 - j) лице које има статус родитеља/његоватеља у складу са посебним прописима.
- (3) Новчане накнаде и новчане помоћи, као и друга примања која остварују демобилисани борци, ратни војни инвалиди, цивилне жртве рата и нератни инвалиди, као и корисници социјалне заштите, који ова права остварују на основу посебних закона који регулишу права на новчану накнаду, не сматрају се приходом, односно дохотком у смислу става (2) тачка а) овог члана.
- (4) Новчане накнаде или друга примања која лица остварују по основу ангажовања по програму мјера за брже запошљавање, стручно оспособљавање, преквалификацију или обуку коју организује служба за запошљавање или Федерални завод, или стручно оспособљавање без заснивања радног односа, не сматрају се приходом, односно дохотком у смислу става (2) тачка а) овог члана.
- (5) Незапослена лица дужна су пријавити сваку промјену података која утичу на њихов статус, у року од 15 дана од дана настанка промјене.

Члан 5.
(Активно тражење посла)

Сматра се да незапослено лице активно тражи посао ако:

- a) се редовно јавља служби за запошљавање, ради тражења запослења у складу са овим законом и другим општим актима;
- b) прихвати и придржава се програма професионалне оријентације, обуке и преквалификације;
- c) прихвати, придржава се и проводи активности ради утврђивања индивидуалног плана запошљавања, у складу са овим законом;
- d) подноси молбе послодавцима, јавља се на огласе и конкурсе или користи друга средства и начине у проналажењу посла;
- e) проводи и друге активности у сврху запошљавања.

Члан 6.

(Престанак статуса незапосленог лица)

(1) Служба за запошљавање престају водити у евиденцији лице као незапослено ако то лице:

- a) заснује радни однос;
- b) одбије одговарајући посао три пута узастопно у оквиру стеченог звања/занимања, односно стручне спреме и радног искуства у оквиру стручне спреме, без оправданог разлога;
- c) не испуњава услове о активном тражењу посла из члана 5. овог закона;
- d) ако својим поступањем узрокује одбијање запослења од стране послодавца, осим ако запослење одбије из разлога што послодавац редовно не испуњава обавезе према радницима у погледу исплате плата и обавезних доприноса;
- e) буде затечена на раду без уговора о раду, односно рјешења о заснивању радног односа;
- f) региструје привредно друштво или друго правно лице;
- g) оствари дивиденду или добит по основу дионица или удјела у привредном друштву у висини одређеној у члану 4. став (2) овог закона;
- h) региструје обрт или сродну дјелатност или оствари приход по било ком основу у висини одређеној у члану 4. став (2) овог закона;
- i) региструје пољопривредну дјелатност;
- j) оствари право на пензију према прописима о пензијском и инвалидском осигурању или другим прописима који регулишу повољније пензионисање;
- k) ступи на издржавање казне затвора, мјере безбједности, одгојне или заштитне мјере у трајању дужем од 3 мјесеца;
- l) одбије укључити се у образовање на истом степену стручне спреме које је организовала и сноси трошкове Служба за запошљавање и/или Федерални завод, у циљу повећања могућности запошљавања или ако без оправданог разлога прекине, односно не заврши образовање;
- m) одбије укључити се у програме преквалификације и доквалификације које организује и сноси трошкове Служба за запошљавање и/или Федерални завод, у циљу повећања могућности запошљавања или ако без оправданог разлога прекине учешће у програму;
- n) наврши 65 година живота;
- њ) не јави се Служби за запошљавање у два узастопна рока, а не обавијести Службу за запошљавање о оправданим разлозима нејављања;

- о) одјави се са евиденције;
 - п) прими новчану накнаду у једнократном износу у складу са чланом 33. овог Закона;
 - р) постане редован ученик или студент, редован самофинансирајући студент или студент којем мирују сва права и обавезе, осим доктораната који су редовни студенти;
 - с) има статус родитеља његоватеља након окончаног поступка ревизије у складу са посебним прописима;
 - ш) да нетачне или непотпуне податке, или не пријави промјену података у складу са чл. 4. став (5) и 42. овог закона;
 - т) да се престаје водити услед смрти;
 - у) лице којем се у складу са важећим прописима утврди трајна неспособност за рад.
- (2) Лица из става (1) овог члана могу се поново пријавити на евиденцију након престанка околности због којих су се престала водити, с тим да се лица из става (1) тач. б), ц), д) и е) могу поново пријавити по протеку рока од шест мјесеци од дана престанка вођења на евиденцији.
- (3) Надлежна инспекција рада дужна је обавијестити надлежну Службу за запошљавање о лицима затеченим на раду без уговора о раду, односно рјешења о заснивању радног односа или рјешења о постављењу.
- (4) Оправданим разлогом у смислу става (1) тач. б), к) и л) овог члана, сматра се смрт, болест, или тешка болест члана уже породице.
- (5) Чланом уже породице, у смислу става (4) овог члана сматрају се: брачни и ванбрачни друг, родитељи и дјеца (рођена у браку или ван брака, усвојена или пасторчад).
- (6) Лица из појединачних евиденција из члана 22. став (2) тачка б) овог закона, изузете су из става (1) тач. б), ц), д) и л) овог члана.

ДИО ДРУГИ - ОРГАНИЗАЦИЈА И РАД ФЕДЕРАЛНОГ ЗАВОДА И СЛУЖБИ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ

Члан 7.

(Статус и сједиште Федералног завода)

- (1) Ради задовољавања потреба у области запошљавања, те праћења кретања на тржишту рада, у складу са овим законом и другим прописима, успостављен је Федерални завод.
- (2) Федерални завод је јавна установа.
- (3) На оснивање, регистрацију, дјелатност, престанак рада и друга питања која се односе на рад Федералног завода, примјењују се прописи о установама, ако овим законом није друкчије одређено.
- (4) Рад Федералног завода је јаван.
- (5) Федерални завод је правно лице са сједиштем у Сарајеву.

Члан 8.
(Органи Федералног завода)

- (1) Органи Федералног завода су: Управни одбор, Надзорни одбор и директор.
- (2) Приликом именовања органа Федералног завода неће се вршити дискриминација по основу расе, националног или етничког поријекла, вјере, пола, брачног статуса, или другог увјерења.

Члан 9.
(Управни одбор)

- (1) Федералним заводом управља Управни одбор, као орган управљања.
- (2) Управни одбор Федералног завода има предсједника и шест чланова.
- (3) Предсједника и чланове Управног одбора именује и разрјешава Влада Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Влада Федерације) у складу са Законом о министарским, владиним и другим именовањима Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 12/03, 34/03 и 65/13).
- (4) Управни одбор именује се на период од четири године, с тим што се предсједнику и члановима Управног одбора мандат може обновити.
- (5) Управни одбор доноси одлуке натполовичном већином гласова.
- (6) Надлежност, овлаштења и одговорност Управног одбора утврђује се статутом, пословником о раду и другим општим актима Федералног завода.

Члан 10.
(Надзорни одбор)

- (1) Орган контроле Федералног завода је Надзорни одбор.
- (2) Надзорни одбор се састоји од предсједника и два члана.
- (3) Предсједника и чланове Надзорног одбора именује и разрјешава Влада Федерације на приједлог Министарства у складу са Законом о министарским, владиним и другим именовањима Федерације Босне и Херцеговине.
- (4) Надзорни одбор се именује на период од четири године, с тим што се предсједнику и члановима Надзорног одбора мандат може обновити.
- (5) Надзорни одбор доноси одлуке натполовичном већином гласова.
- (6) Надлежност, овлаштења и одговорност Надзорног одбора утврђује се статутом, пословником о раду и другим опћим актима Федералног завода.

Члан 11.
(Директор)

- (1) Директор руководи Федералним заводом.
- (2) Директора Федералног завода на период од четири године именује и разрјешава Влада Федерације на приједлог Министарства у складу са Законом о министарским, владиним и другим именовањима Федерације Босне и Херцеговине, с тим што се директору мандат може обновити.

- (3) Надлежност, овлаштења и одговорност директора утврђује се статутом и другим општим актима Федералног завода.

Члан 12.
(Савјетодавна комисија)

- (1) Федерални завод има савјетодавну комисију.
- (2) Савјетодавну комисију из става 1) овог члана, именује Управни одбор Федералног завода на период од четири године.
- (3) Савјетодавну комисију чини пет чланова, односно по један представник на приједлог:
- а) Удружења послодаваца Федерације БиХ,
 - б) Савеза самосталних синдиката Босне и Херцеговине,
 - ц) Привредне коморе Федерације БиХ,
 - д) Министарства,
 - е) Федералног завода.

Члан 13.
(Надлежност Савјетодавне комисије)

Савјетодавна комисија надлежна је да Федералном заводу, односно његовим органима даје:

- а) мишљења у вези са разматрањем политике запошљавања и социјалног осигурања;
- б) препоруке у вези са програмима запошљавања;
- с) препоруке у вези са програмом рада Федералног завода;
- д) мишљења на рад Федералног завода;
- е) препоруке у вези са побољшањем рада Федералног завода;
- ф) друга питања утврђена статутом, пословником о раду и другим општим актима Федералног завода.

Члан 14.
(Надлежност Федералног завода)

- (1) Федерални завод је надлежан да:
- а) прати и предлаже мјере за унапређење запошљавања и социјалне сигурности незапослених лица;
 - б) прати и осигурава провођење утврђене политике и мјера у области рада и запошљавања на територији Федерације и о томе обавјештава надлежна тијела Федерације;
 - с) управља средствима за осигурање материјалне сигурности за вријеме незапослености, у складу са овим законом;

- d) прати, усклађује и координира рад служби за запошљавање на провођењу утврђене политике и мјера у области запошљавања и социјалне сигурности незапослених лица из надлежности Федерације;
- e) прати и предлаже мјере за унапређење запошљавања инвалидних лица и њихову професионалну рехабилитацију и осигурава испуњавање услова за њихово запошљавање у сарадњи са службама за запошљавање;
- f) пружа помоћ у реализовању програма професионалне оријентације, обуке и преквалификације за незапослена лица и њихово поновно запошљавање на одговарајућим пословима;
- g) обједињује и води збирне евиденције у области рада и запошљавања од интереса за Федерацију и предлаже мјере и потребна средства за развој и функционисање јединственог информационог система у овој области;
- h) прати провођење међународних уговора и споразума из области рада и запошљавања који се односе на Федерацију;
- i) представља службе за запошљавање у односима с органима и службама Босне и Херцеговине, Федерације и ентитета Републике Српске;
- j) одобрава запошљавање страних држављана и лица без држављанства на приједлог Службе за запошљавање, у складу са прописима о запошљавању странаца;
- k) прати и подузима мјере за стварање услова за повратак грађана Федерације са привременог рада у иностранству и њихово радно ангажовање;
- l) обавља и друге послове утврђене законом, статутом и актима Федералног завода и конвенцијама и препорукама МОП-а које се односе на област рада, запошљавања и социјалне политике;
- m) подноси Парламенту Федерације годишњи извјештај о раду и
- n) подноси обједињење годишње финансијске планове Федералног завода и служби за запошљавање Министарству, у складу са прописима о буџетима Федерације.

(2) Ради постизања што веће ефикасности и обезбјеђења мјера из тачке а) става (1) овог члана, законом односно прописом кантона могу се предвидјети бенефиције и олакшице послодавцима који отварају нова радна мјеста и запошљавају већи број незапослених лица.

Члан 15.

(Организација Федералног завода)

- (1) Организација и начин рада Федералног завода утврђује се статутом и другим општим актима, у складу са овим законом.
- (2) Федерални завод подлијеже вањској и унутрашњој ревизији, у складу са законом.
- (3) Влада Федерације даје сагласност на статут и програм рада Федералног завода.

Члан 16.

(Сарадња Федералног завода и служби за запошљавање)

- (1) Федерални завод сарађује са службама за запошљавање, кантоналним тијелима надлежним за запошљавање у изради и реализацији оквирних програма запошљавања од интереса за Федерацију.
- (2) Федерални завод у сарадњи са министарством израђује оквирне програме запошљавања од интереса за Федерацију.

Члан 17.

(Надлежности служби за запошљавање)

- (1) Кантони су надлежни за оснивање, рад, престанак рада и друга питања која се односе на рад служби за запошљавање, ако овим законом није друкчије утврђено.
- (2) Организација служби за запошљавање, из става (1) овог члана, утврђује се статутом и другим актима Службе за запошљавање, у складу са овим законом и прописима кантона.
- (3) Влада кантона даје сагласност на статут и друга акта Служби за запошљавање којима се уређују питања, из става (2) овог члана.
- (4) Службе за запошљавање из става (1) овог члана надлежне су за:
 - a) посредовање у запошљавању;
 - b) прикупљање и достављање података о незапосленим лицима Федералном заводу;
 - c) информисање о могућности запошљавања;
 - d) сарадњу са образовним установама ради усклађивања образовних програма са кадровским потребама послодаваца;
 - e) провођење програма професионалне оријентације, обуке и преквалификације незапослених лица и њихово поновно запошљавање на одговарајућим пословима;
 - f) утврђивање права лицима за случај незапослености;
 - g) издавање радних дозвола страним држављанима и лицима без држављанства у складу са посебним прописима;
 - h) доношење и провођење програма мјера за брже запошљавање одређених категорија незапослених лица чије је запошљавање отежано;
 - i) друге послове утврђене овим и другим законима.
- (5) Служба за запошљавање организује прикупљање, размјену и објављивање података о запосленим лицима која траже промјену запослења, као и друге податке који могу бити од значаја за обављање основне дјелатности службе за запошљавање.
- (6) Служба за запошљавање периодично обавља оцјењивање тржишта рада према инструкцијама Федералног завода или Министарства у циљу добијања података и пружања информација о кретањима на тржишту рада.

Члан 18.
(Организација служби за запошљавање)

- (1) На оснивање, регистрацију, организацију, дјелатност и престанак рада Службе за запошљавање у кантону примјењују се прописи о установама, ако овим законом није друкчије одређено.
- (2) Служба за запошљавање подлијеже вањској и унутрашњој ревизији, у складу са законом.

Члан 19.
(Обавезе служби за запошљавање)

- (1) Служба за запошљавање прати стање на тржишту рада, прикупља податке од послодаваца који су регистровани на подручју кантона, о њиховим потребама за радницима.
- (2) Служба за запошљавање обавезна је свакодневно проводити активности на проналаску запослења незапосленим лицима из члана 22. став (2) тачка а), у сарадњи са послодавцима, а ради посредовања у запошљавању.
- (3) Служба за запошљавање, у циљу провођења обавезе из става (2) овог члана, на тржишту рада свакодневно прикупља податке о потребама за радницима, од послодаваца који су регистровани на подручју кантона.
- (4) Послодавци могу достављати Служби за запошљавање пријаву о потреби за радницима. Служба за запошљавање је у обавези, у случају да послодавац захтјева посредовање, да најдаље у року од три дана од дана достављања пријаве, потребу за радницима огласи на огласној табли и интернет страници Службе за запошљавање, те подузме потребне активности на проналаску одговарајућег лица са евиденције незапослених лица, а ради запошљавања код послодавца.

Члан 20.
(Међусобна сарадња служби за запошљавање)

Службе за запошљавање дужне су међусобно сарађивати, координирати рад и размјењивати информације о којима воде службене евиденцију.

Члан 21.
(Достављање извјештаја)

- (1) Службе за запошљавање обавезне су Федералном заводу доставити извјештаје на начин и у роковима предвиђеним актом Федералног завода.
- (2) Службе за запошљавање обавезне су Федералном заводу, најмање једном мјесечно достављати извјештаје о провођењу активности из члана 19. овог закона, који је обавезан обједињене извјештаје достављати, почетком сваког мјесеца за претходни мјесец Министарству.

ДИО ТРЕЋИ- ЕВИДЕНЦИЈЕ У ОБЛАСТИ ЗАПОШЉАВАЊА

Члан 22. (Вођење евиденција)

- (1) У Служби за запошљавање воде се неопходне евиденције:
 - a) о незапосленим лицима;
 - b) лицима која траже промјену запослења;
 - c) појединачне евиденције о сваком незапосленом лицу;
 - d) неопходне евиденције за рад службе за запошљавање;
 - e) о послодавцима који користе услуге службе за запошљавање у Федерацији БиХ.
- (2) У Служби за запошљавање воде се и појединачне евиденције о:
 - a) лицима без запослења која активно траже посао и расположива су за рад, односно лицима која испуњавају услове из члана 5. овог закона;
 - b) лицима без запослења која активно не траже посао и нису расположива за рад, односно лицима која неispуњавају услове из члана 5. овог закона.
- (3) Статистички подаци о лицима из ст. (1) и (2) овог члана се исказују одвојено у складу са њиховим статусом.

Члан 23. (Заштита повјерљивих информација о незапосленим лицима)

- (1) Свака информација која се односи на појединца, а до које дођу службе за запошљавање и Федерални завод у свом раду, сматрат ће се повјерљивом.
- (2) Повјерљива информација из става (1) овог члана, не може се дати другом правном или физичком лицу, осим у сврху посредовања у запошљавању, на основу писане сагласности незапосленог лица или лица које тражи промјену запослења, а која је саставни дио изјаве коју лице попуњава приликом пријављивања на евиденцију, у складу са правилником који регулише евиденције у области запошљавања.
- (3) Служба за запошљавање и Федерални завод дужни су подузети све мјере како би обезбиједили и заштитили документацију из ст. (1) и (2) овог члана.
- (4) На лични захтјев лица које се води у евиденцијама Службе за запошљавање, или на захтјев надлежних тијела Босне и Херцеговине, ентитета и кантона, Служба за запошљавање доставља информације о којима води евиденције.

Члан 24. (Достава података надлежним институцијама и објава годишњег извјештаја)

- (1) На захтјев надлежних тијела Босне и Херцеговине, ентитета и кантона, Служба за запошљавање доставља податке из члана 22. о којима води евиденције.

(2) Служба за запошљавање објављује годишњи извјештај о својим активностима.

Члан 25.

(Посредовање за запослена лица)

Запослени или са њима изједначена лица могу се пријавити Служби за запошљавање ради промјене запослења, односно ради посредовања, савјетовања и информисања, без обавезе редовног јављања.

Члан 26.

(Евиденције у области запошљавања)

Садржај, средства, начин, рокове и друга питања у вези са вођењем основних евиденција у области запошљавања, у складу са овим законом, правилником ће прописати Министарство.

ДИО ЧЕТВРТИ – ПОСРЕДОВАЊЕ У ЗАПОШЉАВАЊУ

Члан 27.

(Дефиниција посредовања у запошљавању)

Посредовање у запошљавању, у смислу овог закона, обухвата све активности радње и мјере подузете, у складу са законом, у сврху повезивања незапосленог лица који тражи запослење, као и запосленог лица који тражи промјену запослења, с послодавцем којем је потребан запосленик, а ради заснивања радног односа односно, склапања уговора о раду.

Члан 28.

(Надлежност за обављање посредовања у запошљавању)

- (1) Посредовање у запошљавању, из члана 27. овог закона, на подручју Федерације обавља Служба за запошљавање, у складу са овим законом и прописом кантона.
- (2) Посредовање у запошљавању, из става (1) овог члана, могу обављати и друга правна лица, односно приватне агенције.
- (3) Влада Федерације БиХ уредбом утврђује услове, начин рада и оснивања приватних агенција.

Члан 29.

(Услуге посредовања у запошљавању)

- (1) Услуге у посредовању у запошљавању, које врши Служба за запошљавање, су бесплатне.
- (2) Услуге, из става (1) овог члана, које врше приватне агенције су бесплатне за лица која траже запослење.
- (3) Службе за запошљавање и Федерални завод обавезни су сарађивати са приватним агенцијама из члана 28. овог закона, те размјењивати податке и

информације у сврху посредовања у запошљавању незапослених лица у складу са овим законом.

ДИО ПЕТИ – ОСИГУРАЊЕ ЗА СЛУЧАЈ НЕЗАПОСЛЕНОСТИ И СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ НЕЗАПОСЛЕНИХ ЛИЦА

Члан 30.

(Материјална и социјална сигурност за вријеме незапослености)

- (1) Запосленици осигуравају своју материјалну и социјалну сигурност за вријеме незапослености, првенствено осигурањем за случај незапослености, у складу са овим и другим законима.
- (2) Материјална и социјална сигурност из става (1) овог члана, подразумијева:
 - a) новчану накнаду, у складу са овим законом,
 - b) доприносе за пензијско и инвалидско осигурање, у складу са овим и другим законима,
 - c) доприносе за здравствено осигурање, у складу са овим и другим законима.

Члан 31.

(Право на новчану накнаду за случај незапослености)

- (1) Право на новчану накнаду стиче незапослено лице које је у тренутку престанка радног односа, односно престанка статуса осигураника запосленика у обавезном осигурању (статус родитеља његоватеља и др.), имало најмање осам мјесеци рада или статуса осигураника запосленика непрекидно или осам мјесеци са прекидима рада или статуса осигураника запосленика у посљедњих 18 мјесеци.
- (2) Код утврђивања права на новчану накнаду као година рада сматра се вријеме од 12 мјесеци, а рад краћи од пуног радног времена прерачунава се на пуно радно вријеме.
- (3) Као вријеме проведено на раду из става (1) овог члана, сматра се вријеме обавезног осигурања према прописима који регулишу систем пореза и обавезних доприноса.

Члан 32.

(Висина новчане накнаде)

- (1) Висину новчане накнаде чини 40% просјечне нето плате исплаћене у Федерацији у посљедња три мјесеца прије престанка радног односа незапосленог лица, коју објављује Федерални завод за статистику.
- (2) Новчана накнада из става (1) овог члана, исплаћује се незапосленом лицу:
 - a) два мјесеца ако је на раду у статусу осигураника, односно запосленика провела најмање 8 мјесеци;
 - b) три мјесеца ако је на раду у статусу осигураника, односно запосленика провела од осам мјесеци до једне године;

- c) четири мјесеца ако је на раду у статусу осигураника, односно запосленика провела од једне године до три године;
 - d) пет мјесеци ако је на раду у статусу осигураника, односно запосленика провела од три до пет година;
 - e) шест мјесеци ако је на раду у статусу осигураника, односно запосленика провела од пет до 10 година;
 - f) осам мјесеци ако је на раду у статусу осигураника, односно запосленика провела од 10 до 15 година;
 - g) 10 мјесеци ако је на раду у статусу осигураника, односно запосленика провела од 15 до 20 година;
 - h) 12 мјесеци ако је на раду у статусу осигураника, односно запосленика провела од 20 до 25 година;
 - i) 15 мјесеци ако је на раду у статусу осигураника, односно запосленика односно провела од 25 до 30 година;
 - j) 18 мјесеци ако је на раду у статусу осигураника, односно запосленика провела од 30 до 35 година;
 - k) 24 мјесеца ако је на раду у статусу осигураника, односно запосленика провела више од 35 година.
- (3) Изузето незапослено лице, које је провело у радном односу више од 35 година и којем недостају до три године пензијског и инвалидског осигурања или година живота до испуњења услова за стицање права на пензију, има право на новчану накнаду.
- (4) У случају остваривања права на новчану накнаду у складу са програмом мјера за социјално збрињавање запосленика који су у процесу стечаја, ликвидације, реструктурирања и приватизације остају без посла, незапослено лице стиче право на новчану накнаду у висини и дужини из ст. (1) и (2) овог члана, с тим да се новчана накнада утврђује у висини 35% просјечне нето плате исплаћене у Федерацији БиХ у претходној години према подацима Федералног завода за статистику.
- (5) Као вријеме проведено у радном односу из става (2) овог члана, сматра се вријеме обавезног осигурања према прописима који регулишу систем уплате обавезних доприноса.
- (6) Незапосленом лицу које је у цијелости искористило новчану накнаду, код поновног стицања овог права у вријеме проведено у радном односу у статусу осигураника, односно запосленика, према члану 31. овог закона, урачунава се само вријеме проведено на раду послје истека посљедњег утврђеног права на ову накнаду.

Члан 33.

(Новчана накнада у једнократном износу)

- (1) Незапосленом лицу које има право на новчану накнаду може се, на његов захтјев, исплатити накнада у једнократном износу зависно о утврђеном трајању права на накнаду, ради самосталног или са другим лицем образовања привредног друштва, радње или другог облика обављања самосталне дјелатности.

- (2) Незапослено лице којем је накнада исплаћена у складу са ставом (1) овог члана, не може се пријавити Служби за запошљавање прије истека времена за које је примило једнократну исплату.
- (3) Незапослено лице којем је новчана накнада исплаћена у складу са ставом (1) овог члана, може поново стећи право на новчану накнаду ако испуни услове из чл. 36. и 37. овог закона.

Члан 34.

(Осигурање незапосленог лица)

- (1) Здравствено осигурање незапосленог лица обезбјеђује се у складу са прописима о здравственом осигурању.
- (2) Пензијско и инвалидско осигурање обезбјеђује се незапосленом лицу којем недостају до три године пензијског стажа до стицања услова за старосну пензију, у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању или по другим прописима који регулишу повољније пензионисање.

ДИО ШЕСТИ- ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРАВА ПО ОСНОВУ НЕЗАПОСЛЕНОСТИ

Члан 35.

(Надлежност за остваривања права незапосленог лица)

Незапослено лице остварује права за вријеме незапослености у Служби за запошљавање према мјесту пребивалишта.

Члан 36.

(Остваривања права на новчану накнаду)

- (1) Право на новчану накнаду стиче незапослено лице ако се пријави и поднесе захтјев у року од 30 дана од дана престанка радног односа, односно дана одјављивања привредног друштва или другог правног лица, обрта или дјелатности.
- (2) Незапослено лице које из оправданог разлога пропусти рок за пријаву из става (1) овог члана, може се пријавити и поднијети захтјев у року од 30 дана од дана престанка разлога који је проузроковао пропуштање рока.
- (3) Под оправданим разлогом из става (2) овог члана сматра се привремена спријеченост за рад по прописима о здравственом осигурању.
- (4) Новчана накнада припада незапосленом лицу од првог дана по престанку радног односа ако поднесе захтјев за новчану накнаду у року из ст. (1) и (2) овог члана.
- (5) Ако незапослено лице поднесе захтјев након истека рока из ст. (1) и (2) овог члана новчана накнада му припада од дана подношења захтјева па до истека времена за које би му припадало право на новчану накнаду.
- (6) Новчана накнада не припада незапосленом лицу које поднесе захтјев послије истека времена за које би му припадало право на новчану накнаду, на основу овог закона.

Члан 37.

(Подаци за утврђивање права на новчану накнаду)

Лица која подносе захтјев за остваривање новчане накнаде за вријеме незапослености, у складу са овим законом, дужна су доставити Служби за запошљавање све потребне податке за утврђивање права, осим података које води Порезна управа Федерације БиХ у складу са посебним прописима.

Члан 38.

(Поступак остваривања права за вријеме незапослености)

- 1) О примљеном захтјеву за остваривање права за вријеме незапослености рјешењем одлучује Служба за запошљавање.
- 2) Против рјешења Службе за запошљавање, из става (1) овог члана, може се изјавити жалба Федералном заводу.
- 3) Против рјешења Федералног завода може се покренути управни спор пред надлежним судом.
- 4) При рјешавању о правима за вријеме незапослености примјењују се одредбе Закона о управном поступку („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 2/98, 48/99 и 61/22), уколико овим законом није другачије одређено.

Члан 39.

(Губитак права на новчану накнаду)

Незапослено лице нема право на новчану накнаду:

- a) кад је свјесно допринијело престанку радног односа, односно ако је уговор о раду престао споразумом између послодавца и радника;
- b) кад се утврди да је добровољно напустило посао без оправданог разлога.

Члан 40.

(Оправдани разлози за прекидање радног односа)

Оправдан разлог, у смислу члана 39. овог закона, за добровољно прекидање радног односа постоји у случају када, незапослено лице нема друге прихватљиве могућности него да прекине радни однос, то се односи на:

- a) сексуално или друкчије злостављање;
- b) дискриминацију, у складу са прописима из области рада;
- c) услови рада који угрожавају здравље или безбједност на раду;
- d) поступање послодавца супротно важећим прописима;
- e) притисак који послодавац врши на запосленика због чланства у синдикату или другој организацији запосленика.

Члан 41.
(Прекид исплате новчане накнаде)

- (1) Исплата новчане накнаде незапосленом лицу прекида се:
 - а) у току издржавања казне затвора, изречене мјере безбједности одгојне или заштитне мјере у трајању дужем од три мјесеца,
 - б) кад се из оправданих разлога одјави са евиденције незапослених.
- (2) Исплата новчане накнаде незапосленом лицу наставља се за остатак периода до којег је признато право на ову накнаду, под условом да се пријави Служби за запошљавање у року од 30 дана, по престанку околности која је довела до прекида ако је то за њега повољније.

Члан 42.
(Дужност пријављивања промијењених околности)

Незапослено лице које остварује права за вријеме незапослености дужно је, у року од 15 дана, пријавити надлежној Служби за запошљавање сваку околност која утиче на промјену или престанак права.

Члан 43.
(Поврат исплаћених износа)

- (1) Незапослено лице које је остварило примање на које није имало право дужно је вратити примљене износе, односно надокнадити настале издатке ако је то право остварило:
 - а) на основу нетачне изјаве или података за које је знало или морало знати да су нетачни;
 - б) на неки други незаконити начин или у обиму већем од онога који му припада;
 - ц) због тога што није пријавило настале промјене односно околности које утичу на престанак права или обим његовог кориштења.
- (2) Службе за запошљавање су обавезне по службеној дужности донијети рјешење о враћању исплаћених износа новчане накнаде из става (1) овог члана.

Члан 44.
(Поступање Службе за запошљавање у вези враћања исплаћене новчане накнаде)

- (1) Ако је на основу правоснажне судске одлуке или одлуке послодавца, незапослено лице враћено на рад и ако је послодавац том лицу исплатио плату и уплатио доприносе, за период у којем није радило, то лице је дужно вратити исплаћене износе Служби за запошљавање, у складу са чланом 43. овог закона.
- (2) Служба за запошљавање, у смислу става (1) овог члана, има право на поврат уплаћеног износа обавезних доприноса, у складу са посебним законом.

Члан 45.

(Престанак права на поврат исплаћене новчане накнаде)

Враћање примљених износа неће се тражити након 36 мјесеци од дана када:

- a) је дата нетачна изјава или достављени нетачни подаци;
- b) су настале промијењене околности.

Члан 46.

(Начин поврата исплаћене новчане накнаде)

Служба за запошљавање је обавезна:

- a) тражити враћање примљених износа у ратама;
- b) тражити враћање мањег износа усљед оправданих околности.

Члан 47.

(Престанак права незапосленог лица)

Незапосленом лицу престају права утврђена овим законом ако је:

- a) пропустило, без оправданог разлога, прихватити одговарајуће запослење;
- b) дало лажне податке приликом подношења захтјева;
- c) испуњен један од услова из члана 6. овог закона;
- d) поступило супротно члану 42. овог закона.

ДИО СЕДМИ – ФИНАНСИРАЊЕ

Члан 48.

(Начин обезбјеђења средстава финансирања)

Средства за задовољавање потреба из области запошљавања, за рад Федералног завода и служби за запошљавање, обезбјеђују се, у складу са овим законом, из слиједећих извора:

- a) доприноса који се уплаћују у складу са посебним прописима;
- b) камата или прихода Федералног завода и служби за запошљавање;
- c) прихода од покретне или непокретне имовине, коју Федерални завод и службе за запошљавање купе или стекну, у складу са законом;
- d) других извора у складу са законом.

Члан 49.

(Расподјела средстава финансирања)

Средства, из члана 48. тачка а) овог закона, усмјеравају се Федералном заводу у висини од 30%, а службама за запошљавање у висини од 70%.

Члан 50.

(Начин кориштења средстава финансирања)

- (1) Средства, из члана 48. овог закона, користе се за покривање административних трошкова Федералног завода и служби за запошљавање.
- (2) Средства Федералног завода и служби за запошљавање користе се за остваривање материјалне и социјалне сигурности незапослених лица и за реализацију програма за социјално збрињавање незапослених лица.
- (3) Средства за покривање административних трошкова служби за запошљавање и Федералног завода, утврђују се годишњим финансијским плановима, из члана 54. овог закона.

Члан 51.

(Расподјела средстава)

Средства која припадају службама за запошљавање, након што се одбију административни трошкови, користе се за остваривање материјалне и социјалне сигурности незапослених лица, у складу са овим законом.

Члан 52.

(Начин расподјеле средстава)

- (1) Ако се утврди да су средства која су на располагању Служби за запошљавање довољна за остваривање материјалне и социјалне сигурности незапослених лица и покривање административних трошкова у наступајућем мјесецу, Служба за запошљавање ће искористити преостала средства за остваривање мјера за запошљавање у складу са овим законом.
- (2) Ако се утврди да су средства, која су на располагању Служби за запошљавање, недовољна за остваривање материјалне и социјалне сигурности незапослених лица и покривање административних трошкова у наступајућем мјесецу, Служба за запошљавање поднијеће захтјев Федералном заводу за додјелу недостајућих средстава уз мјесечни извјештај, из члана 55. овог закона.

Члан 53.

(Начин употребе средстава)

- (1) Средства која се усмјеравају Федералном заводу, након што се одбију административни трошкови, користе се за постизање равномјернијег остваривања материјалне и социјалне сигурности незапослених лица на подручју Федерације, у складу са овим законом.
- (2) Федерални завод обједињује све захтјеве за додјелу средстава, у складу са чланом 52. став (2) овог закона.
- (3) Федерални завод, уз претходно одобрење Министарства, додјељује службама за запошљавање тражена средства за равномјерније остваривање материјалне и социјалне сигурности незапослених лица:
 - а) ако се утврди да су средства која су на располагању Федералном заводу довољна за додјелу тражених средстава, Федерални завод ће искористити

- преостала средства за финансирање програма за тржиште рада, у складу са овим законом и правилима државне помоћи;
- б) ако се утврди да су средства која су на располагању Федералном заводу недовољна за додјелу тражених средстава, постојећа средства ће се расподијелити пропорционално сваком захтјеву за додјелу средстава.
- (4) Ако су средства добијена удруживањем из властитих прихода служби за запошљавање и усмјеравањем из Федералног завода недовољна за остваривање свих приспјелих и новчаних накнада за тај мјесец, служба за запошљавање ће смањити износ новчане накнаде која се исплаћује за тај мјесец свим незапосленим лицима евидентираним у служби за запошљавање у омјеру који ће јој омогућити да исплати новчане накнаде.
- (5) Федерални завод обавља надзор над додијељеним средствима у циљу њиховог кориштења, у складу са овим законом.

Члан 54.

(Достављање финансијских планова)

- (1) Федерални завод и службе за запошљавање израђују и достављају финансијске планове, на начин и по поступку предвиђеном прописима о буџетима у Федерацији.
- (2) Служба за запошљавање подноси годишњи финансијски план Федералном заводу.
- (3) Федерални завод обједињене финансијске планове из става (1) овог члана, подноси Министарству.

Члан 55.

(Достављање мјесечних извјештаја)

- (1) Служба за запошљавање подноси мјесечни извјештај о раду Федералном заводу.
- (2) Федерални завод свака три мјесеца подноси извјештај о раду Министарству са подацима о финансијском пословању.

ДИО ОСМИ – НАДЗОР

Члан 56.

(Надзор над службама за запошљавање)

Федерални завод у сарадњи са Министарством прати и координира рад служби за запошљавање, у складу са чланом 14. ставом (1) тачка д) овог закона.

Члан 57.

(Управни и други надзор над законитошћу рада)

- (1) Управни и други надзор над законитошћу рада служби за запошљавање у кантону, остварује се у складу са овим законом и прописом кантона.
- (2) Надзор над законитошћу рада Федералног завода, Службе за запошљавање и приватних агенција, у погледу примјене овог закона, међународних споразума и прописа донесених на основу овог закона обавља Министарство.

Члан 58.

(Инспекцијски надзор)

- (1) Инспекцијски надзор над извршењем овог закона, прописа донесених на основу овог закона, других федералних прописа и аката, међународних споразума у области запошљавања обавља Федерална и кантонална управе за инспекцијске послове, свака у оквиру своје надлежности.
- (2) Послове инспекцијског надзора из става (1) овог члана врши федерални и кантонални инспектор рада.
- (3) У вршењу инспекцијског надзора надлежни инспектор или друга овлаштена лице, за утврђене неправилности подузима мјере према општим овлаштењима прописаним законом којим се уређује одговарајућа област инспекција.
- (4) Надзор над примјеном овог закона и прописа донесених за његово провођење у дијелу који се односи на обавезе евидентирања, контроле и наплате доприноса врши Порезна управа Федерације Босне и Херцеговине.

ДИО ДЕВЕТИ - КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 59.

(Врсте и висине прекршаја)

- (1) Новчаном казном од 1.000,00 КМ до 10.000,00 КМ казниће се за прекршај правно лице које поступи супротно члану 2. овог закона.
- (2) За прекршај из става (1) овог члана казниће се одговорно лице код правног лица новчаном казном од 500,00 КМ до 2.000,00 КМ, а у поновљеном прекршају новчаном казном од 1.500,00 КМ до 3.000,00 КМ.
- (3) Новчаном казном од 1.000,00 КМ до 5.000,00 КМ казниће се за прекршај Федерални завод или Служба за запошљавање уколико поступа супротно чл.14, 16, 17, 19, 20, 21, 22 и 24. овог закона.
- (4) Новчаном казном од 1.000,00 КМ до 5.000,00 КМ казниће се за прекршај Служба за запошљавање, Федерални завод, приватна агенција или друга правна лица уколико поступа супротно чл. 27, 28. и 29. овог закона.
- (5) За прекршај из ст. (3) и (4) овог члана, казниће се одговорно лице код правног лица новчаном казном од 250,00 КМ до 1.000,00 КМ, а у поновљеном прекршају новчаном казном од 1.500,00 КМ до 3.000,00 КМ.

ДИО ДЕСЕТИ - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 60. (Рок за доношење аката)

- (1) Федерални завод и службе за запошљавање дужни су своје опште акте ускладити са одредбама овог закона, у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.
- (2) Кантони су дужни ускладити своје прописе којима се уређује рад служби за запошљавање, у складу са одредбама овог закона, у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 61. (Рок за доношење правилника и уредбе)

- (1) Министарство ће у року од девет мјесеци од дана ступања на снагу овог закона донијети правилник из члана 26. овог закона, усклађен са одредбама овог закона.
- (2) Влада Федерације БиХ ће у року од 12 мјесеци од дана ступања на снагу овог закона донијети уредбу из члана 28. став (3), усклађену са одредбама овог закона.

Члан 62. (Успостављање евиденција о незапосленим лицима)

Службе за запошљавање дужне су у року од 12 мјесеци од дана ступања на снагу овог закона успоставити евиденције из члана 22. овог закона.

Члан 63. (Успостављање органа Федералног завода)

- (1) У року од 12 мјесеци од дана ступања на снагу овог закона, именоване се органи Федералног завода, односно Управни одбор, Надзорни одбор и директор у складу са одредбама овог закона.
- (2) Даном именовања органа из става (1) овог члана, престају мандати затеченим члановима Управног одбора и директору Федералног завода.
- (3) Савјетодавна комисија Федералног завода именоване се у складу са одредбама овог закона у року од 12 мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.
- (4) Даном именовања Савјетодавне комисије из става (3) овог члана, престају мандати затеченим члановима Савјетодавне комисије.

Члан 64.
(Окончање покренутих поступака)

Поступци који нису окончани до ступања на снагу овог закона, окончаће се по прописима који су важили у вријеме подношења захтјева за остваривање права.

Члан 65.
(Престанак важења прописа)

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о посредовању у запошљавању и социјалној сигурности незапослених лица („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 55/00, 41/01, 22/05 и 9/08).

Члан 66.
(Ступање на снагу)

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеним новинама Федерације БиХ”.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

НАЦРТА ЗАКОНА О ПОСРЕДОВАЊУ У ЗАПОШЉАВАЊУ И СОЦИЈАЛНОЈ СИГУРНОСТИ НЕЗАПОСЛЕНИХ ЛИЦА

I- УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у одредби члана III. 2. е), а у вези са чланом III. 3 (3) Устава Федерације Босне и Херцеговине, којим је утврђено да федерална власт има право утврђивати политику и доносити законе који се односе на социјалну политику, као и члана IV. А. 20. (1) д), којим је прописано да је Парламент Федерације Босне и Херцеговине надлежан за доношење закона о вршењу функција федералне власти.

II - РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Програмом рада Федералног министарства рада и социјалне политике за 2023. годину, предвиђена је израда новог Закона о посредовању у запошљавању и социјалној сигурности незапослених лица. Наиме, доношење наведеног Закона представља дио реформе законодавства у области запошљавања, а у циљу унапрјеђивања права незапослених лица и уређења система посредовања у запошљавању у Федерацији БиХ.

С тим у вези, ово Министарство је у сарадњи са представницима Федералног министарства финансија, Федералног министарства здравства, Федералног завода за запошљавање, Удружења послодаваца Федерације БиХ и Савеза самосталних синдиката Босне и Херцеговине, односно Делегације синдиката у Економско-социјалном савјету за подручје Федерације БиХ, приступило изради новог текста Закона о посредовању у запошљавању и социјалној сигурности незапослених лица.

Босна и Херцеговина као чланица Међународне организације рада дужна је имплементирати ратифициране конвенције ове организације. У овом случају релевантне конвенције, које се односе на област запошљавања су Конвенција о трипартитивним консултацијама – Ц144 (Међународни стандарди рада, 1976. година), Конвенција о најнижој доби запошљавања (1973. година) - Ц138, Конвенција о незапослености (1919. година) – Ц2, Конвенција о служби за запошљавање (1948. година) - Ц88, Конвенција о дискриминацији (запошљавање и занимање, 1958. година) - Ц111, Конвенција о политици запошљавања (1964. година) -Ц122, са којим је извршено усклађивање наведеног Преднацрта Закона.

Како се овим законом уређује област која је у заједничкој надлежности федералне и кантоналних власти, Преднацрт Закона достављен је свим скупштинама кантонима у Федерацији БиХ, ради прибављања мишљења о истом.

Такођер, Преднацрт Закона достављен је Федералном заводу за запошљавање и кантоналним службама за запошљавање.

Поред тога, Преднацрт Закона упућен је Савезу самосталних синдиката Босне и Херцеговине, односно Делегацији синдиката у Економско-социјалном савјету за подручје Федерације БиХ и Удружењу послодаваца Федерације Босне и Херцеговине, као репрезентативним удружењима радника, односно послодаваца на подручју Федерације Босне и Херцеговине, ради давања мишљења.

Преднацрт Закона упућен је и Федералној управи за инспекцијске послове, ради давања мишљења.

С тим у вези, од већине наведених институција, односно организација прибављена су позитивна мишљења на поменути Преднацрт Закона.

Такођер, на Преднацрт Закона затражено је мишљење и Економско-социјалног савјета за подручје Федерације БиХ.

У складу са чланом 27. Пословника о раду Владе Федерације Босне и Херцеговине - Пречишћени текст („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 6/10, 37/10, 62/10, 39/20 и 67/21), на наведени Преднацрт Закона затражена су мишљења Федералног министарства финансија, Федералног министарства правде и Уреда Владе Федерације Босне и Херцеговине за законодавство и усклађеност са прописима Европске уније.

Преднацрт Закона је достављен Влади Федерације Босне и Херцеговине на разматрање, која је на 33. сједници одржаној 30.04.2024. године, након обављене расправе извршила усаглашавање одређених рјешења, те утврдила текст Нацрта Закона.

III – УСКЛАЂЕНОСТ СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Имајући у виду предмет и садржај овог закона, утврђено је да не постоје одговарајући извори права Европске уније са којим је потребно извршити усклађивање.

IV - ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОЖЕНИХ ПРАВНИХ РЈЕШЕЊА

Основне одредбе (чл. 1. – 6.)

Овим члановима прописан је предмет овог закона, те су њиме уређена права и обавезе Федерације у утврђивању и провођењу укупних мјера којима се поспјешују и унапређују услови за запошљавање, основни принципи у посредовању за запошљавање, дефиниција и статус незапосленог лица, материјална и социјална сигурност незапослених лица за вријеме привремене незапослености, организација и рад Федералног завода за запошљавање, служби за запошљавање, финансирање укупне дјелатности запошљавања, те друга питања

у вези са посредовањем у запошљавању. Такођер, овим одредбама прописано је да се незапосленим лицем у смислу овог закона сматра лице које је пријављено на евиденцију службе за запошљавање, способно или дјелимично способно за рад, у доби од 15 година живота до испуњавања услова за пензију, најкасније до навршених 65 година живота, која није у радном односу, што је у складу са Конвенцијом о најнижој доби запошљавања (1973. година) - Ц138. Надаље, овим одредбама прописано је када се сматра да незапослено активно тражи посао, те када Служба за запошљавање престаје водити у евиденцији лице као незапослено.

Организација и рад Федералног завода за запошљавање и служби за запошљавање (чл. 7.- 21.)

Наведеним одредбама прописана је организација, рад, сједиште, регистрација, дјелатност, и друга питања која се односе на рад Федералног завода за запошљавање. Такођер, овим одредбама прописано је да су органи Федералног завода за запошљавање Управни одбор, Надзорни одбор и директор, те начин именовања, мандати, састав и друга питања у вези са наведеним органима, Надаље, овим одредбама предвиђено да Федерални завод за запошљавање има и Савјетодавну комисију коју именује Управни одбор, а наведеним одредбама прописан је начин именовања, састав, надлежности и друга питања у вези рада Савјетодавне комисије, а што је у складу са Конвенцијом о служби за запошљавање (1948. година) - Ц88. Овим Нацртом закона утврђено је да Управни одбор има предсједника и шест чланова које именује и разрјешава Влада Федерације Босне и Херцеговине у складу са Законом о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 12/03, 34/03 и 65/13). Такође, овим одредбама успостављен је Надзорни одбор Федералног завода за запошљавање, као орган финансијске контроле, који се састоји од три члана које именује Влада Федерације. На овај начин се поступа у складу са препорукама Уреда за ревизију институција у Федерацији Босне и Херцеговине, које се односе на успостављање боље финансијске контроле Федералног завода за запошљавање. Надаље, овим одредбама прописано да је Федерални завод за запошљавање надлежан да прати и предлаже мјере за унапређење запошљавања и социјалне сигурности незапослених лица, праћење и осигуравање провођења утврђене политике и мјера у области рада и запошљавања, управљање средствима за осигурање материјалне и социјалне сигурности за вријеме незапослености, праћење, усклађивање и координирање рада служби за запошљавање на провођењу утврђене политике и мјера у области запошљавања и социјалне сигурности незапослених лица из надлежности Федерације и др. Такођер, овим одредбама је прописано да се организација и начин рада Федералног завода утврђује статутом и другим општим актима, у складу са овим законом, те да Федерални завод за запошљавање подлијеже периодичној вањској и унутрашњој ревизији, у складу са законом. Надаље, овим одредбама је прописано да Влада Федерације БиХ даје сагласност на статут и програм рада Федералног завода за запошљавање. Такођер, овим одредбама је прописано да су кантони надлежни за оснивање, рад, престанак рада и друга питања која се односе на рад служби за запошљавање, ако

овим законом није друкчије утврђено. Организација служби за запошљавање, утврђује се статутом и другим актима службе за запошљавање, у складу са овим законом и прописима кантона, а Влада кантона даје сагласност на статут и друга акта служби за запошљавање. Службе за запошљавање надлежне су за посредовање у запошљавању, прикупљање и достављање података о незапосленим лицима Федералном заводу за запошљавање, информисање о могућности запошљавања, сарадњу са образовним установама ради усклађивања образовних програма са кадровским потребама послодаваца, провођење програма професионалне оријентације, обуке и преквалификације незапослених лица и њихово поновно запошљавање на одговарајућим пословима и друго. Служба за запошљавање организује прикупљање, размјену и објављивање података о запосленим лицима која траже промјену запослења, као и друге податке који могу бити од значаја за обављање основне дјелатности службе за запошљавање.

Евиденције у области запошљавања (чл. 22.- 26.)

Овим члановима је прописано да се у Служби за запошљавање воде неопходне евиденције о незапосленим лицима, лицима која траже промјену запослења, појединачне евиденције о сваком незапосленом лицу и неопходне евиденције за рад службе за запошљавање. У Служби за запошљавање воде се и појединачне евиденције о лицима без запослења која траже посао активно (лицима која испуњавању услове из чл. 4. и 5. овог закона) и лицима без запослења која активно не траже посао (лицима која у потпуности неиспуњавању услове из чл. 4. и 5. овог закона, у погледу активног тражења посла и расположивости за рад). Статистички подаци о наведеним лицима исказују се одвојено у складу са њиховим статусом. На захтјев надлежних државних тијела, Служба за запошљавање доставља податке о којима води евиденције. Запослени или са њима изједначена лица могу се пријавити Служби за запошљавање ради промјене запослења, односно ради посредовања, савјетовања и информисања, без обавезе редовног јављања. Садржај, средства, начин, рокове и друга питања у вези са вођењем основних евиденција у области запошљавања, у складу са овим законом, правилником ће прописати Министарство.

Посредовање у запошљавању (чл. 27.- 29.)

Овим одредбама је прописано да посредовање у запошљавању, у смислу овог закона, обухвата све активности радње и мјере подузете, у складу са законом, у сврху повезивања незапосленог лица које тражи запослење, као и запосленог лица које тражи промјену у запослењу, с послодавцем којем је потребан запосленик, а ради заснивања радног односа. Посредовање у запошљавању на подручју Федерације обавља Служба за запошљавање, у складу са овим законом и прописом кантона. Влада Федерације БиХ својим прописом утврђује услове и начин оснивања приватних агенција. Посредовање у запошљавању, могу обављати и друга правна лица, односно приватне агенције, у складу са овим законом и Уредбом о приватним агенцијама за посредовање у запошљавању.

Услуге у посредовању у запошљавању, које врши Служба за запошљавање и приватне агенције су бесплатне за лица која траже запослење. Службе за запошљавање и Федерални завод за запошљавање обавезни су сарађивати са приватним агенцијама, те размјењивати податке и информације у сврху посредовања у запошљавању незапослених лица.

Осигурање за случај незапослености и социјална сигурност незапослених лица (чл. 30.- 34.)

Овим одредбама је прописано да запосленици осигуравају своју материјалну и социјалну сигурност за вријеме незапослености, првенствено осигурањем за случај незапослености, у складу са овим и другим законима, те да материјална и социјална сигурност подразумијева новчану накнаду, у складу са овим законом, доприносе за здравствено и пензијско и инвалидско осигурање, у складу са овим и другим законима. Наведеним члановима је прописано да право на новчану накнаду стиче незапослено лице које је у тренутку престанка радног односа, односно престанка статуса осигураника запосленика у обавезном осигурању, имало најмање осам мјесеци рада или статуса осигураника запосленика непрекидно или осам мјесеци са прекидима рада или статуса осигураника запосленика у посљедњих 18 мјесеци. Код утврђивања права на новчану накнаду као година рада сматра се вријеме од 12 мјесеци, а рад краћи од пуног радног времена прерачунава се на пуно радно вријеме. Као вријеме проведено на раду, сматра се вријеме обавезног осигурања према прописима који регулишу систем уплате обавезних доприноса. Новчана накнада износи 40% просјечне нето плате исплаћене у Федерацији у посљедња три мјесеца прије престанка радног односа незапосленог лица, коју објављује Федерални завод за статистику. Изузетно незапослено лице које је провело у радном односу више од 35 година и којем недостају до три године пензијског стажа или година живота до испуњења услова за стицање права на пензију има право на новчану накнаду. Уведена је новина у случају остваривања права на новчану накнаду у складу са програмом мјера за социјално збрињавање запосленика који у процесу стечаја, ликвидације, реструктуирања и приватизације остају без посла, незапослено лице стиче право на новчану накнаду у наведеној висини и дужини, с тим да се новчана накнада утврђује у висини 35% просјечне нето плате исплаћене у Федерацији БиХ у претходној години према подацима Федералног завода за статистику. Као вријеме проведено у радном односу сматра се вријеме обавезног осигурања према прописима који регулишу систем уплате обавезних доприноса. Незапосленом лицу које је у потпуности искористило новчану накнаду, код поновног стицања овог права у вријеме проведено у радном односу, односно статусу осигураника, урачунава се само вријеме проведено на раду послје истека посљедњег утврђеног права на ову накнаду. Здравствено осигурање незапосленом лицу обезбјеђује се у складу са прописима о здравственом осигурању, а пензијско и инвалидско осигурање, осигурава се незапосленом лицу којем недостају до три године пензијског и инвалидског стажа до стицања услова за старосну пензију, у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању.

Поступак остваривања права по основу незапослености (чл. 35.- 47.)

Овим члановима прописано је да незапослено лице остварује права за вријеме незапослености у Служби за запошљавање према мјесту пребивалишта, те да право на новчану накнаду стиче незапослено лице ако се пријави и поднесе захтјев у року од 30 дана од дана престанка радног односа, односно дана одјављивања привредног друштва или другог правног лица, обрта или дјелатности, те уколико незапослено лице из оправданог разлога пропусти рок за пријаву, може се пријавити и поднијети захтјев у року од 30 дана од дана престанка разлога који је проузроковао пропуштање рока. Такође, је прописано да новчана накнада припада незапосленом лицу од првог дана по престанку радног односа ако поднесе захтјев за новчану накнаду, односно ако лице поднесе захтјев након истека наведеног рока, новчана накнада му припада од дана подношења захтјева па до истека времена за које би му припадало право на новчану накнаду. Новчана накнада не припада незапосленом лицу које поднесе захтјев послје истека времена за које би му припадало право на новчану накнаду, на основу овог закона. Лице које подноси захтјев за остваривање новчане накнаде за вријеме незапослености, дужно је доставити Служби за запошљавање све потребне податке за утврђивање права, те о примљеном захтјеву за остваривање права за вријеме незапослености рјешењем одлучује Служба за запошљавање. Обезбјеђена је другостепеност поступка изјављивања жалби гдје се против рјешења Службе за запошљавање може изјавити жалба Федералном заводу за запошљавање, а против рјешења Федералног завода за запошљавање може се покренути управни спор пред надлежним судом. При рјешавању о правима за вријеме незапослености примјењују се одредбе Закона о управном поступку, уколико овим законом није другачије одређено. Надаље, прописано је да незапослено лице нема право на новчану накнаду када је свјесно допринијело престанку радног односа, односно ако је уговор о раду престао споразумом између послодавца и радника, те кад се утврди да је добровољно напустило посао без оправданог разлога. Такође, овим одредбама дефинисан је појам оправданог разлога за добровољно прекидање радног односа.

Финансирање (чл. 48.- 55.)

Овим одредбама је прописано да се средства за задовољавање потреба из домена запошљавања, те за рад Федералног завода и служби за запошљавање осигуравају из слиједећих извора: доприноса који се уплаћују у складу са посебним прописима, камата или прихода Федералног завода за запошљавање и служби за запошљавање, прихода од покретне или непокретне имовине коју Федерални завод за запошљавање и службе за запошљавање купе или стекну, у складу са законом и другим изворима прихода. Наведена средства усмјеравају се Федералном заводу за запошљавање у висини од 30%, а службама за

запошљавање у висини од 70%. Ова средства, користе се за покривање административних трошкова Федералног завода и служби за запошљавање. Средства Федералног завода за запошљавање и служби за запошљавање користе се за остваривање материјалне и социјалне сигурности незапослених особа и за реализацију програма за социјално збрињавање незапослених особа. Средства за покривање административних трошкова служби за запошљавање и Федералног завода за запошљавање утврђују се годишњим финансијским плановима. Средства која припадају службама за запошљавање, након што се одбију административни трошкови, користе се за остваривање материјалне и социјалне сигурности незапослених лица, у складу са овим законом. Средства која се усмјеравају Федералном заводу за запошљавање, након што се одбију административни трошкови, користе се за постизање равномјернијег остваривања материјалне и социјалне сигурности незапослених лица на подручју Федерације БиХ, у складу са овим законом. Федерални завод за запошљавање, уз одобрење Министарства, додјељује службама за запошљавање тражена средства за равномјерније остваривање материјалне и социјалне сигурности незапослених лица. Ако се утврди да су средства која су на располагању Федералном заводу за запошљавање довољна за додјелу тражених средстава, исти ће искористити преостала средства за финансирање програма за тржиште рада, у складу са овим законом и правилима државне помоћи. Федерални завод за запошљавање и службе за запошљавање израђују и достављају финансијске планове, на начин и по поступку предвиђеном прописима о буџетима у Федерацији БиХ, а Служба за запошљавање подноси годишњи финансијски план Федералном заводу, који обједињене финансијске планове подноси Министарству. Служба за запошљавање подноси мјесечни извјештај о раду Федералном заводу. Федерални завод свака три мјесеца подноси извјештај о раду Министарству са подацима о финансијском пословању.

Надзор (чл. 56. – 58.)

Овим одредбама прописано је да Федерални завод за запошљавање у сарадњи са Министарством прати и координира рад служби за запошљавање. Управни и други надзор над законитошћу рада служби за запошљавање у кантону остварује се у складу са овим законом и прописом кантона. Надзор над законитошћу рада Федералног завода за запошљавање, служби за запошљавање и приватних агенција, у погледу примјене овог закона и међународних споразума, обавља Министарство. Такође, инспекцијски надзор над извршењем овог закона, других федералних прописа и аката, међународних споразума у области запошљавања обавља Федерална и кантонална управе за инспекцијске послове, с тим да послове инспекцијског надзора врши надлежни инспектор рада. У вршењу инспекцијског надзора надлежни инспектор или друго овлаштено лице, за утврђене неправилности подузима мјере према општим овлаштењима прописаним законом којим се уређује одговарајућа област инспекција. Надзор над примјеном овог закона и прописа донесених за његово провођење у дијелу који се односи на обавезе евидентирања, контроле и наплате доприноса врши Порезна управа Федерације Босне и Херцеговине.

Казнене одредбе (члан 59.)

Овим чланом одређене су врсте и висине прекршаја, за правна лица и одговорна лица код правних лица.

Прелазне и завршне одредбе (чл. 60. – 66.)

Наведеним члановима прописано је да су Федерални завод и службе за запошљавање дужни своје опште акте ускладити са одредбама овог закона у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона, те да су кантони дужни ускладити своје прописе којима се уређује рад служби за запошљавање у складу са одредбама овог закона у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона. Такође, овим одредбама прописан је рок у којем ће Министарство донијети Правилник о евиденцијама у области запошљавања. Службе за запошљавање дужне су у року од 12 мјесеци од дана ступања на снагу овог закона успоставити евиденције незапослених лица у складу са одредбама овог закона. Надаље, овим одредбама је прописана обавеза да се у року од 12 мјесеци од дана ступања на снагу овог закона, именују органи Федералног завода, тј. Управни одбор, Надзорни одбор и директор, те је прописан рок за именовање Савјетодавне комисије Федералног завода за запошљавање. Такођер, прописано је да ће се поступци који нису окончани до ступања на снагу овог закона, окончати по прописима који су важили у вријеме подношења захтјева за остваривање права.

V - ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА

За провођење овог закона није потребно осигурати додатна финансијска средства у Буџету Федерације Босне и Херцеговине.